
WORKSHOP 1: IMPLEMENTATIE VAARDIGHEDEN: INTERVENTIES ONDER DE LOEP

Workshopleider:
Evelien Spelten
Monash Universiteit Australie

Inhoud

We praten veel over het implementeren van interventies in de praktijk. We zijn het erover eens dat het belangrijk is. Maar we weten niet altijd hoe we het moeten aanpakken. De vele verschillende partijen die bij een interventie betrokken zijn, de lange adem die nodig is, het gebrek aan ervaring met implementatie. Het zijn maar een paar hobbels die vaak genoemd worden op de soms lange en moeizame weg van ontwikkeling naar uitvoering.

In deze workshop gaan we aan de slag met vier bestaande interventies die nog niet (breed/landelijk) geïmplementeerd zijn. We gebruiken een stappenplan om een analyse te maken van de doelgroep en de setting voor de interventies. Welke belemmerende en bevorderende factoren signaleren we? Vervolgens ontwikkelen we strategieën om een implementatie meer kans van slagen te geven. Er wordt gewerkt met de methode van Grol en Wensing (2011)

Leerdoel(en)

- Leren werken met een gestructureerde beoordeling van interventies om implementatie een betere kans van slagen te geven.
- Inzicht krijgen in welke bevorderende en belemmerende factoren er zijn en wat de rol is van verschillende stakeholders
- Praktische kennis krijgen over het voorbereiden van een implementatie in de praktijk

(didactische) Werkvorm/opzet

- De deelnemers werken in een groep aan een implementatie-evaluatie van bestaande interventies die nog geïmplementeerd moeten worden.
- De deelnemers gebruiken een stappenplan om inzicht te krijgen in wat er nodig is om deze interventie te implementeren.
- Vervolgens wordt er een plan gemaakt om de implementatie te kunnen realiseren.

In totaal worden vier bestaande interventies geëvalueerd. De resultaten van de evaluatie in de subgroep worden gedeeld met de andere groepen.

Aantal deelnemers: maximaal 40 personen

WORKSHOP 2: ZINGEVINGSGERICHTE GROEPSTHERAPIE NA KANKER

Workshopleiders:
Vincent Willemsen, Kitty Knipscheer
Ingeborg Douwes Centrum, Amsterdam

Achtergrond:

Zingeving gerichte Groepstherapie is oorspronkelijk ontwikkeld door Prof. Breitbart van het Memorial Sloan Kettering Cancer Center in New York voor palliatieve patiënten met kanker en is gebaseerd op het werk van Viktor Frankl. De Vu heeft afgelopen jaren een curatieve versie voor mensen met kanker onderzocht en deze is effectief bevonden. Dit maakt de therapie op dit moment de best onderbouwde en onderzochte zingevingstherapie in Nederland. De therapie is bedoeld voor cliënten die een hulpvraag hebben op het gebied van zingeving, angst, somberheid of aanpassing aan de gevolgen van kanker. Het doel van de therapie is het gevoel van zin- of betekenisgeving bij de deelnemers te behouden of vergroten, zodat zij beter kunnen omgaan met het leven na kanker. Vanaf de zomer 2017 zullen er trainingen zingevingstherapie voor (in eerste instantie) psychologen gegeven worden door het Ingeborg Douwes Centrum.

Leerdoelen/ Opzet/werkwijze:

Korte theoretische kennismaking met de methode gevolgd door het ervaren van enkele oefeningen uit het protocol

Doelgroep: de training is ontwikkelt voor psychologen.

Aantal deelnemers: maximaal 16 personen

WORKSHOP 3: SWORD: BLENDED THERAPIE VOOR ANGST VOOR TERUGKEER VAN KANKER

Workshopleiders:
Judith Prins, Marieke van der Wal
Radboudumc, Nijmegen

Inhoud

Verhoogde niveaus van angst voor terugkeer van kanker (AvR) spelen bij ongeveer 30% van de patiënten (en partners) een belangrijke rol na de curatieve behandeling van kanker. Recent onderzoek van KWF heeft tevens aangetoond dat AvR een van de meest voorkomende unmet needs is bij patiënten met kanker in Nederland. Extra hulp bij deze klacht is dan ook geïndiceerd. De afgelopen jaren is onderzoek gedaan naar de effectiviteit van een blended cognitieve gedragstherapie (SWORD) op het verminderen van AvR in de klinische praktijk. De eerste resultaten van deze therapie zijn veelbelovend. Blended therapie maakt gebruik van zowel online als offline therapieonderdelen. In SWORD wordt een deel van de behandeling gegeven in het traditionele face-to-face format terwijl enkele sessies vervangen worden door e-consultaties ('chat'). Daarnaast hebben patiënten tijdens de behandeling toegang tot een online omgeving waar opdrachten voor hen klaar staan. Zo wordt de therapie thuis voortgezet. Blended therapie is vernieuwend en hiermee werken in de praktijk brengt uitdagingen met zich mee voor zowel patiënt als zorgverlener.

Leerdoel(en)

- Professionals leren
- hoe zij angst voor terugkeer van kanker kunnen herkennen en identificeren
- hoe zij onderscheid kunnen maken tussen normale en ernstige invaliderende angst voor terugkeer van kanker
- hoe SWORD ontwikkeld is, het belang van patiëntenparticipatie en multidisciplinaire samenwerking,
- wat de uitdagingen en valkuilen zijn bij het ontwikkelen van e-health interventies
- hoe SWORD ingezet kan worden in de eigen dagelijkse praktijk

Doelgroep

Psychologen, maatschappelijk werkers, verpleegkundigen.

Werkvorm / opzet

Interactieve workshop met inbreng van de ervaringen van deelnemers en mogelijk enkele korte opdrachten in subgroepen.

Aantal deelnemers: maximaal 25 personen

WORKSHOP 4: KANKER EN WERK: KENNISTRANSLATIE VAN DE WETENSCHAP NAAR DE PSYCHOSOCIAAL ONCOLOGISCHE PRAKTIJK

Workshopleider:

Sietske Tamminga¹, Saskia Duijst²

¹Academisch Medisch Centrum, Amsterdam

²VU Medisch Centrum & Antoni van Leeuwenhoek, Amsterdam

Inhoud

In Nederland krijgen elk jaar ongeveer 40.000 werkenden de diagnose kanker. Dankzij verbeterde overlevingskansen kunnen zij steeds vaker weer het werk hervatten. Werk wordt door mensen met kanker als belangrijk ervaren, aangezien het onder andere bijdraagt aan een betere kwaliteit van leven en stabiele(re) financiële situatie. Helaas hebben mensen met kanker een grotere kans om hun baan kwijt te raken in vergelijking tot de algemene populatie. Dit komt bijvoorbeeld door lange termijn gevolgen van behandeling, maar ook door gebrek aan ondersteuning op de werkvloer.

Leerdoel(en)

Kennisvermeerdering op gebied van kanker en werk voor psychosociaal oncologisch klinici en wetenschappers.

Doelgroep

Zowel klinici als wetenschappers binnen de psychosociale oncologie.

(didactisch) werkvorm / opzet

We starten met een plenaire interactieve presentatie over de stand van zaken in de wetenschap en praktijk op gebied van kanker en werk. In de kern van de workshop gaan de deelnemers door middel van opdrachten en stellingen, in steeds wisselende groepen, aan de slag met: 1) het leren herkennen van mensen met kanker met een verhoogd risico op werkloosheid/complexere werk-gerelateerde problematiek; 2) tips/adviezen die gegeven kunnen worden aan mensen met kanker en hun partners, 3) het verkrijgen van overzicht van instanties waar naar doorverwezen kan worden indien er dreiging of sprake is van complexere werk-gerelateerde problematiek. Tevens zal de wet- en regelgeving die van belang is voor mensen met kanker aan bod komen. De workshop sluit plenair af met een terugkoppeling op de opdrachten en samenvatting van de belangrijkste tips en adviezen.

WORKSHOP 5: VERBEELDINGSTOOLKIT VOOR DRAAG- EN VEERKRACHT

Workshopleider:
Jan Taal
School voor Imaginatie, Amsterdam

Inhoud

Imaginatie en creatieve expressie bieden een 'non-verbale stem', een medium voor het irrationele en doen daarmee recht aan wat van binnen leeft. Bij kanker kan het helpen om het emotionele en psychische evenwicht dat kwijt was, weer te hervinden of opnieuw op te bouwen. De verbeeldingstoolkit (VT) is ontwikkeld om het zelfversterkend vermogen van betrokkenen bij kanker te mobiliseren, middels een laagdrempelig instrumentarium. Dit bestaat uit:

- zestig symboolkaarten met een grote verscheidenheid aan thematiek;
- twee cd's met tien audio-oefeningen: o.m. imaginatie van de 'goede, veilige plek'; ondersteuning bij chemotherapie; bij bestraling; bij operatie; zelfversterkende, imaginatie; imaginatie van een bron; innerlijk licht; verlichting van pijn; zorg voor het aangetaste lichaam en meer.
- schrijf-, teken- en boetseermateriaal.
- documentaire 'Lotgenoten zingen voor lotgenoten: Zingen voor je Leven'.
- cursusboek waarin de oefeningen stap voor stap worden toegelicht.

De VT is in ontwikkeling sinds 2008. In de workshop wordt de nieuwe versie van de verbeeldingstoolkit geïntroduceerd die is doorontwikkeld tot een volledige cursus.

Leerdoel(en):

Kennismaken met de VT. Aan den lijve ondervinden wat oefeningen uit de VT teweeg kunnen brengen.

Doelgroep:

Psychologen, maatschappelijk werkers, verpleegkundigen, geestelijk verzorgers.

Werkvorm / opzet:

De VT wordt toegelicht met casuïstiek, o.m. middels foto's en filmfragmenten.

Twee oefeningen uit de cursus wordt met de deelnemers uitgevoerd en er is uitwisseling en discussie met de deelnemers.

Aantal deelnemers: maximaal 36 personen